

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi
مركز دراسات الشرق الأوسط
Center for Middle Eastern Studies

ANALİZ 336
ŞUBAT 2026

DOĞU AKDENİZ VE NİL HAVZASINDA MISIR'IN ENERJİ PARADOKSU

HASNA JEBEL ABAGERO | KAN DEVECİOĐLU

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2026

ISBN: 978-625-94803-9-8

9 786259 480398

Bu çalışmaya ait içeriğın telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

1. Basım, Şubat 2026 Ankara

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Sertifika No. : 41963

Adres : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sk. No: 3 Çankaya, ANKARA

Telefon : +90 850 888 15 20

Eposta : info@orsam.org.tr

Fotoğraflar : Anadolu Ajansı.

Baskı: Sultan Köse - Poyraz Ofset

İvedik OSB 1534. Cad. No:9 Yenimahalle/Ankara

Telefon: 0312 384 19 42

Sertifika No.: 49893

“Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğın 5'inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir”

DOĞU AKDENİZ VE NİL HAVZASINDA MISIR'IN ENERJİ PARADOKSUSU

Yazarlar Hakkında

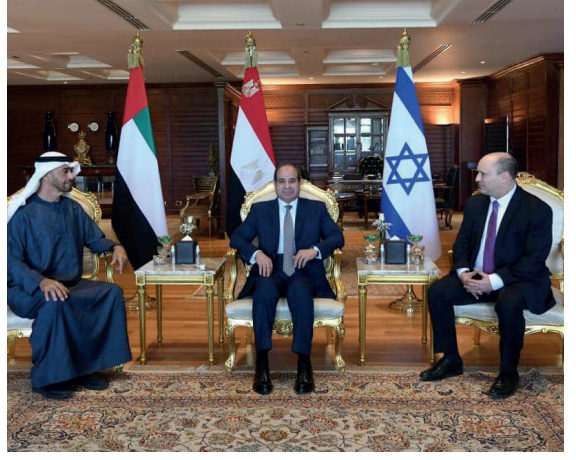
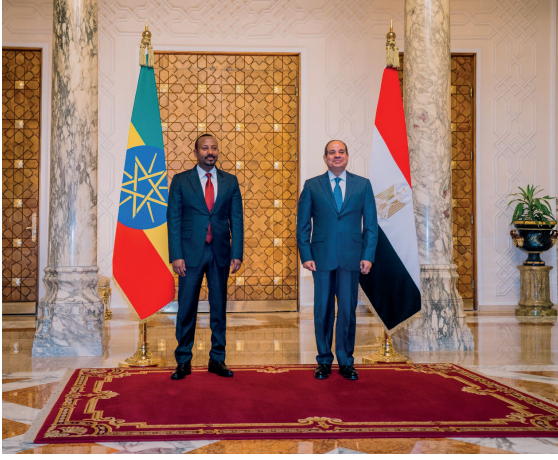
■ Hasna Jebel Abagero

İbn Haldun Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine devam eden Abagero, lisans derecesini de aynı üniversiteden ve bölümden almıştır. Aynı üniversitede insani bilimler ve toplumlar dersi kapsamında iki yıl boyunca öğretim görevlisi olarak görev yapmış ve çeşitli akademik projelerde araştırma asistanı olarak yer almıştır. Çatışma analizi ve çözümü, jeopolitik ve güvenlik konularına özel ilgi duyan Abagero'nun çalışmaları, uluslararası medya organlarında yayımlanmıştır. İyi derecede Amharca, İngilizce, Türkçe ve Arapça dillerini bilmektedir.

■ Kaan Devocioğlu

Doktora eğitimini İstanbul Medeniyet Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde "Güç Geçiş Teorisi Perspektifinden Babülmendep Boğazi'nda ABD-Çin Rekabeti (2011-2021)" konulu tez çalışmasıyla tamamladı. ORSAM'da Kuzey ve Doğu Afrika Çalışmaları Koordinatörü olarak görev yapmaktadır. Kuzey ve Doğu Afrika ülkelerinde saha çalışmalarında bulunmuştur. Araştırma konuları; Afrika'da küresel ve bölgesel aktörlerin rolü, güvenlik, göç ve terör gelişmelerinin yanı sıra, özel olarak yoğunlaştığı alanlar Türk dış politikasında Afrika, Afrika Boynuzu, Kızıldeniz ve Sahel'dir. Makaleleri ve kitap bölümleri hakemli dergilerde yayımlandı, analizleri ve görüşleri medyada ve birçok uluslararası yayında yer aldı. İyi düzeyde İngilizce ve orta düzeyde Arapça bilmektedir.

İÇİNDEKİLER

3 GİRİŞ

5 İÇSEL ÇELİŞKİLER: YOL BAĞIMLILIĞI TUZAĞI

9 BÖLGESEL ENERJİ REKABETİ: KENDİNİ GERÇEKLEŞTİREN KEHANET

13 STRATEJİK MÜZAKERELERİN ÇIKMAZI

19 SONUÇ

GİRİŞ

Mısır, on yılı aşkın bir süredir kendisini Afrika, Arap dünyası ve Avrupa'yi birbirine bağlayan bölgesel bir enerji merkezi olarak konumlandırmaya çalışmaktadır. Sudan, Libya ve Suudi Arabistan ile sınır ötesi enterkoneksiyonlar ile Akdeniz'deki sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) tesisleri, Kahire'yi küresel enerji dinamiklerinde vazgeçilmez kılmak amacıyla inşa edilmiştir. Bu anlamda Mısır'ın temel hedefi; kıtaları birbirine bağlayan bir enerji ağının merkezî hâline getirerek jeopolitik önemini artırmaktır. Ancak Mısır içindeki enerji arzı yetersizlikleri, artan borç yükü ve azalan doğal gaz üretimi, Mısır'ı uzun vadeli ithalat anlaşmalarına

yönelmiştir. Bu durum, ihracatçı olma hedeflerini tehlikeye sokmuştur. Söz konusu çelişki, Kahire'yi geleceğinin seyrini belirleyecek iki dinamiğin kesişim noktasına yerleştirmektedir. İç siyasette geçmişte alınan altyapı kararlarının politika seçeneklerini sınırlaması sonucunda dış tedarikçilere bağımlılık artmaktadır. Dış siyasette ise Mısır'ın Etiyopya'nın yenilenebilir enerji ihracatçısı olarak yükselişini engelleme çabaları tam da Kahire'nin endişe ettiği gelişmeleri hızlandırma riski taşımaktadır.

Tüm bu unsurlar birleştiğinde temel bir soru gündeme gelmektedir:

- Mısır, enerji politikalarını düzenleyebilecek midir yoksa vazgeçilmez bir konum edinme arayışı kırılmalıklarını daha da mı derinleştirecektir?

Bu sorudan hareketle çalışmada, Mısır'ın enerji stratejisinin iki farklı ama birbirini besleyen dinamik tarafından nasıl yönlendirildiği yapısal bir çerçevede ele alınmaktadır. Yol Bağımlılığı *Path Dependence*¹ kavramı, Mısır'ın geçmişte attığı adımların bugünkü politika seçeneklerini nasıl daralttığını anlamak için kritik bir analitik araç sunmaktadır. Uzun vadeli ithalat anlaşmaları, LNG sıvılaştırma kapasitesine aşırı bağımlı altyapı yatırımları ve İsrail gazına yönelik tarihsel yönelim, Kahire'yi artan bir "kilitleme etkisi" altında gelecekteki esnekliğinden mahrum bırakmaktadır. Bu dinamik yalnızca maddi bir kısıtlama değil aynı zamanda kurumların, beklentilerin ve siyasi önceliklerin birbirini pekiştiren bir şekilde sabitlemesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla Mısır'ın enerji politikaları, fırsat setinin genişlediği değil, geçmiş kararların maliyetinin artarak geleceği sınırladığı bir döngü içinde şekillenmektedir. Çalışmada bu döngünün, Mısır'ın enerji merkezî olma iddiasını kısa vadeli çözümlerle sürdürülebilirlik arasında sıkışmaya nasıl iteklediği detaylı biçimde incelenmektedir.

Buna paralel olarak çalışmada Kendini Gerçekleştiren Kehanet *Self-Fulfilling Prophecy*² kavramı, Mısır'ın dış politikada özellikle Afrika Boynuzu'nda Etiyopya ile yürüttüğü rekabettin neden çoğu zaman ters etkiye yol açtığını açıklamak için kullanılmaktadır. Kahire'nin Etiyopya'nın yükselen hidroelektrik kapasitesini ve elektrik ihracat ağlarını sınırlandırma yönündeki girişimleri, Addis Ababa tarafından çevreleme sinyali olarak algılanmakta; bu algı ise Etiyopya'yı daha agresif bir şekilde bölgesel ittifaklarını güçlendirmeye, ihracat kapasitesini artırmaya ve Kızıldeniz'de stratejik erişim arayışını hızlandırmaya yöneltmektedir. Böylece Mısır'ın önlemeye çalıştığı senaryo bizzat kendi davranışları tarafından üretilmekte; beklentiler, politikaların sonuçlarını belirleyen bir kaldıraç işlevi görmektedir. Çalışmada bu döngünün yalnızca güç dengesine değil, aktörlerin algılarına, sinyal verme stratejilerine ve belirsizlik yönetimine dayalı bir rekabet mimarisi oluşturduğu ileri sürülmektedir. Sonuç olarak Mısır'ın enerji jeopolitiğini anlamak, maddi kapasite analizinin ötesine geçerek yol bağımlılığı ile kendini gerçekleştiren kehanetin birbirini besleyen etkilerini birlikte değerlendirmeyi gerektirmektedir.

1 Paul Pierson, "Increasing Returns, Path Dependence, and the Study of Politics," *American Political Science Review*, vol. 94, no. 2 (Haziran 2000): ss. 251–267.

2 Robert K. Merton, "The Self-Fulfilling Prophecy," *The Antioch Review*, vol. 8, no. 2 (Yaz 1948): ss. 193–210.

İÇSEL ÇELİŞKİLER: YOL BAĞIMLILIĞI TUZAĞI

Enerji politikalarının şekillenişinde “Yol Bağımlılığı (*Path Dependence*)” kavramı özellikle gelişmekte olan ülkelerin karşılaştığı yapısal açmazları anlamak için güçlü bir analitik mercektir. Yol bağımlılığı, geçmişte alınan kararların ve yapılan yatırımların, değişen koşullara rağmen bugünkü tercihleri belirlemesi ve alternatif yolları kısıtlaması olarak tanımlanır.³ Bu durum, karar vericilerin kısa vadeli çözümler uğruna uzun vadeli esnekliği feda etmeleriyle daha da güçlenmektedir. Buradan hareketle Mısır’ın enerji sektörü bu sürecin en çarpıcı örneklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. 2000’lerin başında doğal gaz ihracatçısı olarak öne çıkan ülke, 2011 sonrası siyasi dalgalanmalarla birlikte ithalat bağımlılığına sürüklenmiş; 2018-2022 döneminde yeniden ihracatçı konumuna gelse de son yıllarda hızla artan üretim düşüşüyle kırılgan bir bağımlılık döngüsüne hapsolmuştur.

Bu çerçevede Mısır’ın bugün karşı karşıya olduğu açmazları yalnızca ekonomik ya da jeo-

politik faktörlerle açıklamak yeterli değildir. Zira ülkenin İsrail ile yaptığı uzun vadeli doğal gaz anlaşmaları, LNG ithalatına yönelik devasa mali yükümlülükleri ve sıvılaştırma tesisleri üzerine inşa ettiği merkezilik iddiası, yol bağımlılığının klasik bir tezahürünü oluşturmaktadır. Geçmişte atılan adımlar, bugünkü politika seçeneklerini daraltmakta; her yeni anlaşma, gelecekte farklı bir yönelim ihtimalini daha da zorlaştırmaktadır. Bu nedenle Mısır’ın enerji hikâyesi yalnızca bölgesel rekabetin ya da piyasa koşullarının bir sonucu değil aynı zamanda yol bağımlılığının devlet kapasitesini ve stratejik esnekliği nasıl sınırlayabileceğinin de somut bir örneği olarak okunmalıdır.

Paul Pierson’ın açıkladığı üzere, yol bağımlılığı *path dependence*, erken dönemde alınan kararların giderek artan getiriler (*increasing returns*) ve kendi kendini pekiştiren mekanizmalar yoluyla geri dönüşü giderek maliyetli hâle getirdiği süreçleri ifade etmektedir. Kurumlar ve

3 Pierson, *a.g.e.*, s. 251-267.

Yol bağımlılığı kaçınılmazlık demek değildir. Mısır hâlâ özgün avantajlara sahiptir. LNG sıvılaştırma tesisleri, Doğu Akdeniz'deki tek örnek olarak kritik bir lojistik üstünlük sunmaktadır. Coğrafi konumu, ülkenin Afrika, Ortadoğu ve Avrupa'nın kesişim noktasındaki kalıcı yerini güvence altına almaktadır.

politikalar bir kez şekillendiğinde bunlar alışkanlıklar, beklentiler ve maddi yapılar içinde kökleşir ve gelecekteki tercih alanlarını sınırlar.⁴ Bu çerçeve, Mısır'ın mevcut açmazını açıklamak için son derece uygundur. Geçmişte doğal gaz odaklı altyapı yatırımları ve merkezî devlet yönetimi ekseninde şekillenen enerji politikaları, günümüzde ülkenin enerji arzını çeşitlendirme kapasitesini sınırlayan bir kurumsal atalet üretmiştir. Buna ek olarak Kahire'nin uzun vadeli ithalat taahhütleri ve doğal gaz tedarik anlaşmaları yoluyla kendisini yeniden dışa bağımlı bir konuma sürüklemesi, söz konusu yapısal kısıtların süreklilik kazanmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda yol bağımlılığı, rasyonel alternatifler mevcut olsa bile neden verimsiz veya maliyetli stratejilerin sürdüğünü anlamaya yardımcı olmaktadır.

2011 öncesinde doğal gaz ihracatçısı konumunda olan ülke, devrim sonrasında net ithalat bağımlılığına sürüklenmiş,⁵ 2018-2022 döneminde ise yeniden kendi kendine yeterlilik ve ihracatçı statüsü kazanmıştır.⁶ Günlük 6 milyar fit küpün (bcf/d) üzerindeki seviyelerden Nisan 2025 itibarıyla 3,5 bcf/d düzeyine gerileyen

doğal gaz üretimi, yaklaşık yüzde 30 oranında azalışa işaret etmektedir. Bu da yıllık üretimin 2021'de 70,4 milyar metreküpten (bcm) 2024'te 49,4 Bcm'e düşüş anlamına gelmektedir.⁷ Bu gerileme, ülkenin yeniden ithalata bağımlı hâle gelmesine yol açmıştır. Bir zamanlar gücü simgeleyen anlatı, bugün ciddi kırılma noktaları açığa çıkarmaktadır.

İsrail ile yapılan 35 milyar dolarlık doğal gaz anlaşması bu dönüşümün merkezinde yer almaktadır.⁸ Yetkililerce Mısır'ın bir "enerji merkezi" olma göstergesi olarak sunulan anlaşma, Kahire'ye rekabetçi bir fiyatla tedarik sağlarken 2040 yılına kadar sürecek bir bağımlılığı da kurumsallaştırmaktadır. Ayrıca Mısır, 2025-2026 döneminde teslim edilmek üzere toplam 235 LNG kargosunun ithalini taahhüt etmiş ve bunun için 8 milyar dolardan fazla bir maliyet üstlenmiştir.⁹ Bu alımlar kısa vadeli bir rahatlama sağlasa da Kahire'nin ihracatçı olma hedeflerinden ne denli uzaklaştığını gözler önüne sermekte ve ülkeyi uzun vadeli bir bağımlılık sarmalına hapsedme riskini beraberinde getirmektedir. İsrail ile uzun vadeli imzalanan 35 milyar dolarlık gaz ithalat anlaşması gibi adımlar

4 A.g.e.

5 "Israel-Egypt gas pipeline deal, explained," *TRT World*, 4 Kasım 2019.

6 "Egypt's natural gas exports climb to \$8.4B in 2022," *Anadolu Ajansı*, 28 Aralık 2022.

7 Clark Savage, "Egypt's Decline from LNG Exporter to LNG Importer Could Change Global Markets," *Energy News Beat*, 29 Temmuz 2025.

8 "Israel set to approve 'largest' gas supply deal in its history to Egypt," *Euronews*, 19 Ağustos 2025.

9 "Egypt reaches agreements to buy up to 160 cargoes of LNG," *Safety4Sea*, 17 Haziran 2025.

ile Kahire kısa vadeli çıkış ararken gelecekteki seçeneklerini daraltmaktadır. Pierson'ın ifadesiyle bu durum, klasik bir artan getiri dinamiğini örneklemektedir. Her yeni taahhüt mevcut yönelimi daha da sağlamlaştırmakta, değişimin siyasi ve ekonomik maliyetini artırmakta ve Mısır'ı uyumdan ziyade sürekliliği tercih eden bir rotaya hapsetmektedir.

Mısır'ın İsrail ile ilişkilerindeki dengesizlik bu açmazın somut bir örneğini teşkil etmektedir. Taraflar karşılıklı bağımlı olsa da İsrail, Mısır'ın sıvılaştırma tesislerine; Mısır ise İsrail gazına bağımlıdır. Bu ilişkinin getirileri orantısızdır. İsrail, görece düşük riskle düzenli gelir ve nüfuz sağlarken Kahire, finansal baskı, fiyat dalgalanmalarına açık kırılganlık ve "bölgenin önde gelen ithalatçılarından biri" olarak algılanmanın itibar yükünü taşımaktadır. Mısır, İsrail gazının Avrupa'ya ulaşmasını kolaylaştırırsa da enerji merkezî olma iddiasının inandırıcılığı bu süreçte zayıflamaktadır. Bununla birlikte yol bağımlılığı kaçınılmazlık demek değildir. Mısır hâlâ özgün avantajlara sahiptir. LNG sıvılaştırma tesisleri, Doğu Akdeniz'deki tek örnek olarak kritik bir lojistik üstünlük sunmaktadır. Coğrafi konumu, ülkenin Afrika, Ortadoğu ve Avrupa'nın kesişim noktasındaki kalıcı yerini güvence altına almaktadır. Aynı zamanda Kahire, kendisini bölgesel bir elektrik merkezi hâline getirmeye yönelik iddialı bir strateji izlemektedir. Yunanistan'a uzanan 12 milyar avroluk GREGY Enterkonnektörü¹⁰, Mısır, Kıbrıs ve Yunanistan'ı bağlayan 2,5 milyar avroluk EuroAfrica Enterkonnektörü¹¹, 1,8 milyar dolarlık Mısır-Suudi Arabistan HVDC hattı¹² ve 4 milyar dolarlık Benban Güneş Enerjisi Parkı¹³ gibi projeler, ülkenin jeostratejik konumunu ve yenilenebilir kapasitesini değerlendirme çaba-

sını ortaya koymaktadır. Kızıldeniz ve Batı Çölü bölgelerinde yürütülen güneş ve rüzgâr enerjisi projeleri, enerji arzının kademeli olarak çeşitlendirilmesi açısından yeni imkânlar sunmaktadır.

2024 yılında Mısır, toplam değeri 41 milyar doları bulan yeşil hidrojen ve yenilenebilir enerji yatırımları için yabancı şirketlerle yedi mutabakat zaptı imzalamıştır.¹⁴ Bu gelişme, enerji çeşitliliğine yönelik önemli bir yönelim değişimini göstermektedir. Ayrıca Mısır, İtalya'ya uzanacak ve değeri 20 milyar dolara kadar çıkabilecek yeni bir enterkonnektör projesini de gündeme almıştır. 3 GW kapasiteli bu deniz altı HVDC hattı, İtalya'nın azami elektrik talebinin yüzde beşini karşılayabilecek potansiyele sahiptir.¹⁵ Avrupa Birliği, Körfez ülkeleri ve Afrika'daki ortakların desteğiyle yürütülen bu girişimler, Mısır'ın enerji merkezî anlatisinin yalnızca ithal gaza değil aynı zamanda yeşil enerji ve iletim altyapısına yönelik büyük ölçekli yatırımlara da dayandığını ortaya koymaktadır. Öte yandan Kahire ithalata olan bağımlılığını azaltmadığı sürece, bu avantajlar artan sistemsel riskler ve kırılganlıklar tarafından gölgelenebilir. Yol bağımlılığının aşılması, yalnızca yeni yatırımları değil, kurumsal mantığın yeniden yapılandırılmasını da gerektirmektedir. Pierson'ın nadir ancak mümkün olarak tanımladığı bu tür yapısal yeniden kalibrasyon, sistemlerin kritik dönemlere ulaştığı anlarda gerçekleştirilebilmektedir. Bu bağlamda Mısır'ın enerji sektöründeki dalgalı seyri, yol bağımlılığının devlet politikalarında nasıl belirleyici olabileceğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Geçmişte atılan adımların getirdiği altyapısal ve kurumsal miras, bugün Kahire'ye önemli avantajlar sunsa da ülkeyi uzun vadeli dışa bağımlılıklara sıkıştırılmaktadır. İsrail ile yapılan anlaşmalar ve LNG it-

10 "Gregy interconnector advances with key land agreement in Egypt," *EnergyPress*, 14 Ağustos 2025.

11 "EuroAfrica Interconnector Project," *NS Energy Business*, 21 Ocak 2021.

12 "Egypt-Saudi Arabia go ahead with \$1.8B interconnector," *Transformers Magazine*, 21 Ağustos 2024.

13 "Egypt Commissioned Middle East's Largest Solar Park (Benban Solar Project)," *Blackridge Research*, 31 Temmuz 2025.

14 "\$41 bn to be invested in green hydrogen and renewable energy in Egypt over 10 years," *Anadolu Ajansı*, 29 Şubat 2024.

15 "Egypt eyes up to USD 20 bn for Italy-bound interconnector amid rising regional competition for electricity exports," *Enterprise*, 2 Mayıs 2025.

halatı, kısa vadeli arz güvenliği açısından zorunlu çözümler gibi görünse de bu tercihler ülkenin gelecekteki manevra alanını da daraltmaktadır. Bu durum, yol bağımlılığının "kilitlenme etkisi" (*lock-in effect*) kavramıyla açıklanabilecek bir yapısal sıkışmaya işaret etmektedir.

Söz konusu açmaz kaçınılmaz değildir. Mısır'ın bölgesel bir enerji merkezî olma vizyonunun, yalnızca ithal doğal gazın yeniden ihracatına dayandırılması yerine; yenilenebilir enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesini, elektrik enterkonnektör projelerinin tamamlanmasını ve Avrupa-Körfez-Afrika ekseninde çok taraflı iş

birliği mekanizmalarının güçlendirilmesini içeren bütüncül bir çerçevede yeniden kurgulanması hâlinde, bu vizyonun daha sürdürülebilir bir zemine oturması mümkündür. Dolayısıyla politika yapıcılar için en kritik mesele, kısa vadeli enerji güvenliği baskıları ile uzun vadeli stratejik özerklik arayışı arasında bir denge kurabilmektir. Aksi hâlde, bugünün krizlerini hafifleten her adım, gelecekte bağımlılığı derinleştiren bir zincirin halkasına dönüşebilir. Bu bağlamda Mısır'ın deneyimi sadece ülkenin kendi enerji politikaları için değil, benzer kırılma noktalarıyla karşı karşıya olan diğer bölge devletleri için de yol gösterici niteliktedir.

BÖLGESEL ENERJİ REKABETİ: KENDİNİ GERÇEKLEŞTİREN KEHANET

Mısır Cumhurbaşkanı ile Etiyopya Başbakanı, "Sudan krizini ve Hedasi Barajı meselesini" görüştü

Uluslararası siyasette devletlerin davranışlarını, çoğu zaman yalnızca gerçekler değil, bu gerçeklere dair geliştirdikleri algılar da belirler. "Kendini Gerçekleştiren Kehanet (*Self-Fulfilling Prophecy*)"¹⁶ kavramı, bu durumu ve Mısır'ın enerji rekabeti olayını açıklamak için güçlü bir çerçeve sunmaktadır. Kavram; bir beklenti veya inancın, aktörlerin davranışlarını şekillendirmesi sonucunda tam da öngördüğü sonucu doğurması anlamına gelmektedir. Başka bir ifadeyle varsayılan tehditlere karşı geliştirilen politikalar, kimi zaman bu tehditleri azaltmak yerine onları hızlandırmakta ve derinleştirmektedir. Bu olgu özellikle rekabet ve iş birliği arasında gidip gelen bölgesel ilişkilerde sıkça gözlemlenmektedir.

Enerji jeopolitiğinde de kendini gerçekleştiren kehanet dinamikleri dikkat çekici boyuttadır. Bir aktörün yükselişini sınırlamak amacıyla atılan adımlar, onun bölgesel etkisini güçlendirebilir ve marjinalleşmeyi önlemek için uygulanan politikalar ise tam tersine marjinalleşmeyi hız-

landırabilir. Böylece başlangıçta yalnızca ihtimal dâhilinde olan senaryolar, aktörlerin karşılıklı hamleleriyle gerçeklik hâline gelir. Nitekim Mısır ile Etiyopya arasındaki enerji rekabetinin son yıllarda aldığı biçim, bu kavram üzerinden okunabilecek bir tablo sunmaktadır. Zira Kahire'nin bölgesel dengeyi koruma çabaları ile Addis Ababa'nın kendi kapasitesini güçlendirme girişimleri, birbirini besleyen bir döngüyü ortaya çıkararak tam da öngörülen çatışmacı ortamı üretme riski taşımaktadır.

Mısır'ın politika seçenekleri içsel sorunlar nedeniyle sınırlı kalsa da bu sorunların etkisini dışsal faktörler daha da yoğunlaştırmaktadır. Büyük Etiyopya Rönesans Barajı'nın (GERD) tamamlanması, Etiyopya'da ihracata tahsis edilen önemli bir hidroelektrik fazlası ortaya çıkarmıştır. Sudan, Cibuti ve Kenya'ya uzanan iletim hatları hâlihazırda faaliyettedir ve Doğu Afrika genelinde ilave kapasite artışı beklenmektedir.¹⁷ Yakıt fiyat dalgalanmalarına karşı görece korunaklı

16 Robert K. Merton, "The Self-Fulfilling Prophecy," *The Antioch Review*, vol. 8, no. 2 (Yaz 1948): s. 193-210

17 "Ethiopia Powers Up East Africa," *Youth Energy Summit*, 7 Mayıs 2025.

yenilenebilir enerjiye dayalı Etiyopya modeli, bölgesel alıcılar için cazip bir alternatif sunmaktadır. Pek çok ülke açısından bu model, Mısır'ın ithalat anlaşmalarına bağlı enerji tedarikinden daha ekonomik ve siyasi açıdan daha az tartışmalıdır. Ne var ki Etiyopya'nın bu konumu sınırsız değildir. Finansal engeller, yönetimdeki zafiyetler ve iç istikrarsızlık, ülkenin güvenilirliğine ilişkin soru işaretleri doğurmaktadır.

Sosyolog Robert Merton, "kendini gerçekleştiren kehanet" *self-fulfilling prophecy* kavramını, "başlangıçta yanlış olan bir durum tanımının, yeni bir davranışı tetikleyerek söz konusu yanlış algıyı doğru hâle getirmesi" olarak tanımlamaktadır.¹⁸ Uluslararası siyasette bu kavram, bir tehdidin öngörülmesinin, sonunda korkulan sonucu bizzat ortaya çıkaran karşı eylemleri tetiklediği bir süreci ifade etmektedir. Nitekim bu dinamik, Mısır'ın Etiyopya'ya yönelik tutumunda açıkça görülmektedir. W. I. Thomas ve Dorothy Thomas'ın ifadesiyle "İnsanlar durumları gerçek olarak tanımladıklarında, o durumlar sonuçları bakımından gerçektir."¹⁹ Buradan hareketle Kahire açısından Etiyopya hâkimiyetine ilişkin algı, davranışları şekillendirmeye ve böylece kaçınılmak istenen koşulları doğrudan oluşturmaya yetecek ölçüde etkilidir.

Etiyopya'nın etkisini sınırlamak ve GERD'in bölgesel hegemonya aracına dönüşmesini önlemek için Mısır, Somali, Eritre ve diğer komşu ülkelerle diplomatik ve güvenlik ilişkilerini güçlendirmiştir.²⁰ Bu adımlar yalnızca Mısır'ın enerji merkezî stratejisinin parçaları olarak değil Nil Havzası'nda elektrik taahhütleri, enerji altyapısı desteği ve Somali gibi sahalarda güvenlik iş bir-

likleri aracılığıyla nüfuzunu genişletme girişimleri olarak sunulmaktadır. Ancak Addis Ababa açısından bu hamleler, çevrelenme korkusunu doğrulayan bir gelişme olarak algılanmaktadır. Bunun sonucunda Etiyopya, enerji ihracat anlaşmalarını hızlandırmakta, bölgesel ittifaklarını pekiştirmekte ve Kızıldeniz'de deniz erişimini daha kararlı biçimde talep etmektedir.

Son üç yıl içerisinde Etiyopya'nın imzaladığı somut anlaşmalar dizisi, bölgesel güç dengelerindeki değişime ilişkin Kahire'nin kaygılarına çok daha belirgin bir maddi zemin kazandırmıştır. GERD'in yaklaşık yüzde 80 oranında tamamlanmasının ardından Addis Ababa hem elektrik ihracatını kurumsallaştıran hem de ulaştırma ve güvenlik alanlarında bölgesel etkileşimi derinleştiren kapsamlı girişimleri eşzamanlı olarak hayata geçirmiştir. Ocak 2024'te²¹ Somaliland ile imzalanan ve Etiyopya'ya Berbera yakınlarında 50 yıllık bir kıyı şeridi kiralama hakkı tanıyan Mutabakat Muhtırası, ülkenin Cibuti dışındaki deniz erişimlerini güvence altına almaya yönelik en iddialı hamlesi olarak öne çıkmaktadır. Buna paralel olarak Etiyopya, 2021–2025 döneminde Cibuti ile dijital entegrasyon girişimlerini²² ve ortak sınır güvenliği koordinasyonu²³ gibi unsurları içeren çok katmanlı bir iş birliği çerçevesi geliştirmiş; Ağustos 2025 tarihli DESSU Koridoru girişimiyle bu ağ Güney Sudan ve Uganda'ya doğru genişlemiştir.²⁴ Bu çerçeve, 6 Kasım 2025'te Cibuti ve Etiyopya arasında imzalanan İkinci Cibuti-Etiyopya Güç Sistemi Enterkoneksiyon Projesi'nin²⁵ inşaat anlaşmasıyla daha da güçlenmiş ve Doğu Afrika'da bölgesel enerji entegrasyonu ile sürdürülebilir güç arzı açısından önemli bir eşik aşılmıştır.

18 Robert K. Merton, "The Self-Fulfilling Prophecy," *The Antioch Review*, vol. 8, no. 2 (Yaz 1948): s. 193–210

19 Daha detaylı bilgi için bkz. Oxford Reference, *Thomas Theorem* maddesi.

20 "Egypt strengthens its presence in the Horn of Africa through alliance with Somalia and Eritrea," *Atalayay*, 11 Ekim 2024.

21 Kalkidan Yibeltal, "Ethiopia signs agreement with Somaliland paving way to sea access," *BBC News*, 2 Ocak 2024.

22 John Tanner, "Ethio Telecom, Djibouti Telecom talk new partnership opportunities," *Developing Telecoms*, 21 Ekim 2025.

23 Xinhua, "Ethiopia, Djibouti agree to combat anti-peace forces along border," *Xinhua*, 24 Aralık 2024.

24 "Ethiopia and Djibouti Strike Deal on DESSU Corridor Development," *Birr Metrics*, 31 Ağustos 2025.

25 "Ethiopia and Djibouti Sign Key Power Link with New 230 kV Transmission Line Agreement," *Ethiopia Today*, 7 Kasım 2025.

Enerji alanında Kenya, Cibuti, Tanzanya ve Güney Sudan ile yürütülen iletim hattı projeleri ve elektrik ihracatına yönelik anlaşmaların yanı sıra "Doğu Afrika Yeşil Güç İletim Ağı Projesi 6" kapsamında tasarlanan Guba-Hartum 500 kV iletim hattı, Etiyopya'nın bölgesel ölçekte yükselen bir enerji ihracatçısı konumunu kurumsal ve altyapısal düzeyde pekiştirmektedir. Guba-Hartum hattı için fizibilite çalışmaları 2021-2023 döneminde tamamlanmış; ayrıntılı tasarım ve finansman düzenlemeleri 2023-2025 arasında ilerlemiş; inşaat sürecinin ise 2025-2029 döneminde gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Proje hâlihazırda hazırlık ve yapılandırma aşamasında olup ilerleme oranı yüzde 62,5 olarak raporlanmaktadır.²⁶ Sudan'ın savaş koşullarında ithal ettiği elektriğin bedelini ödeyememesi üzerine petrol karşılığı elektrik takas sistemine yönelmesi,²⁷ Etiyopya'nın bölgesel etkisine ek bir boyut kazandırmıştır.

Etiyopya'nın son dönem diplomatik açılımları ise yakın komşularının ötesine uzanmaktadır. Aralık 2024'te Addis Ababa, Uganda ile savunma sanayisi iş birliği anlaşması imzalayarak ve askeri eğitim düzenlemelerini başlatarak ikili ilişkilerini stratejik bir düzeye taşımıştır.²⁸ Bunu takiben Nisan 2025'te enerji, havacılık, tarım, ticaret ve su kaynakları yönetimi gibi alanları kapsayan 8 ayrı kapsamlı ekonomik anlaşmanın imzalanması, iki ülke arasındaki ortaklığın kurumsal ve çok boyutlu bir niteliğe dönüştüğünü göstermiştir.²⁹ Mart 2025'te Nil Havzası'nın bir diğer üyesi olan Ruanda ile bir savunma iş birliği anlaşması imzalamıştır.³⁰ Uganda ve Ruanda doğrudan komşu olmasalar da her ikisi de Nil Havzası'nın kurumsal çerçevesine dâhildir; bu

durum Etiyopya'nın geleneksel Afrika Boynuzu coğrafyasının ötesine geçen daha geniş bir bölgesel ağ inşa etmesine imkân vermektedir. Böylece Mısır'ın endişe duyduğu bölgesel dönüşümleri kendi eylemleriyle güçlendirmektedir.

Bu dışsal dinamik, içsel yol bağımlılığı kısıtıyla çakışmaktadır. Mısır, İsrail ile Leviathan genişleme projesi ve benzeri uzun vadeli ithalat anlaşmalarının yanı sıra benzeri görülmemiş düzeyde LNG alımları gerçekleştirmiştir.³¹ Bu gelişmeler Etiyopya'nın yenilenebilir enerji ihracatçısı olarak yükselişiyile eşzamanlıdır. Bir arada değerlendirildiğinde bu unsurlar, Mısır'ın içerde dış kaynaklara bağımlılık ve dışarda Etiyopya'nın yükselişini sınırlama kapasitesinin eksikliği olmak üzere iki düzeyde inandırıcılığını zayıflatma potansiyeline sahiptir.

Sonuç olarak kendini gerçekleştiren kehanet olgusu, Mısır-Etiyopya enerji rekabetini yalnızca güç dengesi üzerinden değil aynı zamanda algıların ve stratejik reflekslerin karşılıklı etkileşimi üzerinden de anlamayı mümkün kılmaktadır. Politikaların şekillenmesinde, rakibin potansiyel hamlelerine dair öngörüler bizzat bu hamleleri teşvik edebilir ve tarafların hareket alanını daraltabilir. Bu durum, bölgedeki enerji jeopolitiğini sıfır toplamlı bir rekabet alanına dönüştürme riskini beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla mesele yalnızca üretim kapasitesi ya da altyapı yatırımlarından ibaret değildir. Algıların nasıl yönetileceği ve karşılıklı bağımlılıkların nasıl çerçveleneceğiyle ilgilidir. Eğer aktörler beklentilerini yöneten daha kapsayıcı bir diplomatik yaklaşım geliştirebilirlerse öngörülen gerilimler kısır bir döngüye dönüşmek yerine iş birliği zeminine evrilebilir.

26 Daha detaylı bilgi için bkz. Eastern Africa Green Power Transmission Network Project 6 - Guba (Ethiopia)-Khartoum (Sudan), *AU-Pida*.

27 Sudan to Trade Oil for Ethiopian Power, "Sudan to Trade Oil for Ethiopian Power," *Ethio Negari*, 7 Mayıs 2025.

28 "Ethiopia, Uganda Agree to Strengthen Defense Industry Cooperation," *Fana M.C.*, 14 Aralık 2024.

29 "Ethiopia and Uganda Sign Eight Bilateral Agreements — Three Focused on Aviation Cooperation," *African Pilot*, 8 Nisan 2025.

30 "Ethiopia and Rwanda Sign Defense Cooperation Agreement," *Fana M.C.*, 13 Mart 2025.

31 "Egypt Makes LNG Supply Deals With Hartree, Vitol, Aramco, Others," *Bloomberg*, 12 Haziran 2025.

STRATEJİK MÜZAKERELERİN ÇIKMAZI

Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah es-Sisi, dönemin İsrail Devleti Başbakanı Naftali Bennett ve Birleşik Arap Emirlikleri Devlet Başkanı Muhammed bin Zayed 2022 yılında bir görüşme gerçekleştirdi.

1 Kasım 2025'te İsrail, güvenlik ve fiyatlandırma koşulları karşılanmadıkça Mısır ile yapılacak doğal gaz anlaşmasını imzalamayacağını açıkladı.³² Bu duraksama ve iki devlet arasındaki 35 milyar dolarlık anlaşmaya ilişkin etkileşim, yapısal sınırlamalar ile algı temelli dinamiklerin nasıl iç içe geçtiğini göstermektedir. Müzakere ortamı, karşılıklı bağımlılık içeren kırılganlığa işaret etmektedir. Her iki taraf da temel çıkarlarını korumak için birbirine ihtiyaç duymaktadır ancak hiçbir taraf belirleyici bir kaldıraç gücüne sahip değildir. Bu durum, neyin mümkün neyin riskli olduğuna ilişkin beklentilerin kendini pekiştirerek ürettiği stratejik bir tuzağa işaret etmektedir. İki devlet içsel ve dışsal baskılar altında, anlaşmayı gerekli kılan karşılıklı bağımlılığa rağmen müzakerelerin çökmesi durumunda sanki inandırıcı geri çekilme seçeneklerine sahipmiş gibi davranmaktadır. Bunun sonucu karşılıklı

biçimde inşa edilmiş bir özerklik görünümü ile birlikte tereddüt ve kırılganlık göstermeye yönelik isteksizliktir.

Olayların kronolojisi, İsrail'in pazarlık pozisyonunun yalnızca tepkisel olmadığını, aksine aşamalı biçimde tasarlanmış stratejik bir kurgunun parçası olduğunu göstermektedir. 26 Ekim 2025'te Jerusalem Post'ta yayımlanan habere göre, *Israel Natural Gas Lines* (INGL), Mısır'a yıllık altı milyar metreküp doğal gaz iletimini mümkün kılacak, toplam değeri 2 milyar shekel olan yeni bir boru hattı projesini duyurmuştur.³³ Bu karar İsrail'in içsel altyapı düzenlemesine ilişkin olsa da zamanlaması bir güven sinyali işlevi görmüş; artan ihracat kapasitesine işaret etmiş, Chevron'a İsrail'in Leviathan üretimine yönelik uzun vadeli bağlılığını teyit etmiş ve İsrail'i Doğu Akdeniz enerji koridorunda yapıcı bir aktör olarak konumlandırmıştır.

32 Chinedu Okafor, "Israel halts its largest gas deal with Egypt, refusing to bow to U.S. pressure," *Business Insider Africa*, 4 Kasım 2025.

33 "INGL announces Israel's new deal to export natural gas to Egypt via two billion shekel pipeline," *The Jerusalem Post*, 26 Ekim 2025.

31 Ekim 2025'te ise Enerji Bakanı Eli Cohen ulusal güvenlik ve fiyatlandırmaya ilişkin kaygılar giderilene kadar anlaşmayı onaylamayacağını kamuoyuna açıklamıştır.³⁴ Bu açıklamanın ardından tepkiler gecikmemiştir. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Enerji Bakanı Chris Wright, Cohen'in bu tutumu üzerine İsrail'e yapmayı planladığı altı günlük ziyareti iptal etmiştir.³⁵ Bu nadir görülen memnuniyetsizlik işareti dış baskıyı belirgin biçimde artırmıştır. İsrail tutumunu yumuşatmak yerine daha sert bir pozisyon almıştır. Bundan yalnızca birkaç gün sonra, 6 Kasım 2025'te Atina'da Yunan, Kıbrıslı ve Amerikalı yetkililerle gerçekleştirilen görüşmeler sırasında, uzun süredir rafa kaldırılmış olan Avrupa boru hattı seçeneği yeniden gündeme taşınmıştır.³⁶ Dolayısıyla bu adımlar İsrail'in müzakere sürecindeki kaldiraç gücünü artırmak için geri çekilme seçeneklerini kasıtlı biçimde büyüttüğü izlenimine işaret etmektedir. Oysa İsrail'in uzun vadeli büyük ölçekli alıcı olarak Mısır'a bağımlılığı değişmemiştir ancak devlet, iç baskılardan, ABD'nin beklentilerinden ve Chevron'un ticari çıkarlarından korunmak için maliyetli sinyallere başvurmuştur.

Sinyal verme dinamiği İsrail ile sınırlı kalmamıştır. 8 Kasım 2025'te Mısır, Batı Çölü'nde yeni bir doğal gaz keşfi duyurmuştur.³⁷ Ölçek itibarıyla sınırlı olan ve Mısır'ın ithal gaza yönelik yapısal bağımlılığını dönüştürmekten uzak kalan bu keşfin asıl önemi, açıklamanın zamanlamasında yatmaktadır. İsrail'in anlaşmayı onaylamayı durdurmasının ve Avrupa hattı fikrini canlandırmasının hemen ardından yapılan duyuru; güven verme, iç kamuoyunu rahatlatma ve Mısır'ın da alternatif güvenlik hatlarına sahip olduğunu ima

eden bir karşı sinyal işlevi görmüştür. Bu örüntü, aralık ayının ortasında Dana Gas tarafından Nil Deltası'nda açıklanan ilave bir kara sahası keşfiyle daha da pekiştirilmiştir. Maddi etkisi benzer biçimde sınırlı olan bu keşif, sıvılaştırılmış doğal gaz ithalatını azaltma, döviz tasarrufu sağlama ve yerli üretim kapasitesini artırma söylemleriyle çerçevelenmiştir.³⁸ Birlikte değerlendirildiğinde bu duyurular Mısır'ın müzakere belirsizliğinin arttığı dönemlerde marjinal arz artışlarını öne çıkararak çeşitlenme ve dayanıklılık algısı inşa etmeye çalıştığını ortaya koymaktadır. Bu anlamda görece küçük keşiflerin vurgulanması, İsrail'in kendi geri çekilme seçeneklerini olduğundan daha güçlü göstermeye yönelik çabalarıyla paralellik taşımaktadır. Dolayısıyla her iki devlet de bu yöntemlerle çeşitlendirme uygulamakta ve böylece müzakere çıkmazının temelini oluşturan performatif özerklik kurgusunu yeniden üretmekte ve pazarlık tuzağını derinleştirmektedir.

Bu dinamiğin merkezinde, güvenilir bir BATNA (*Best Alternative to a Negotiated Agreement / Müzakereden Elde Edilebilecek En İyi Alternatif*)³⁹ oluşturma mücadelesi yer almaktadır. Tarafların algılanan alternatiflerinin fiyatlandırmayı, sıralamayı ve siyasal çerçeveyi şekillendirdiğinin farkında olduğu açıktır. Ancak iki taraftan hiçbiri güçlü bir BATNA'ya sahip değildir. Mısır'ın Katar ve Cezayir'den LNG ithalatıyla çeşitlendirme çabaları, artan yerel sondaj faaliyetleri ve 8 Kasım 2025 duyurusu⁴⁰ gibi keşifler sinyal kapasitesini artırsa da yapısal bağımlılığını değiştirmemektedir. İsrail'in BATNA'sı daha da dardır. Yeniden gündeme getirilen Avrupa boru hattı fikri ve Ekim 2025'deki boru hattı duyurusu çoklu ihracat

34 "Israeli stresses it will not sign gas deal with Egypt until security goals are met," *Egypt Independent*, 4 Kasım 2025.

35 Lazar Berman, "US energy secretary nixes visit after Israel puts Egypt gas deal on hold," *The Times of Israel*, 31 Ekim 2025.

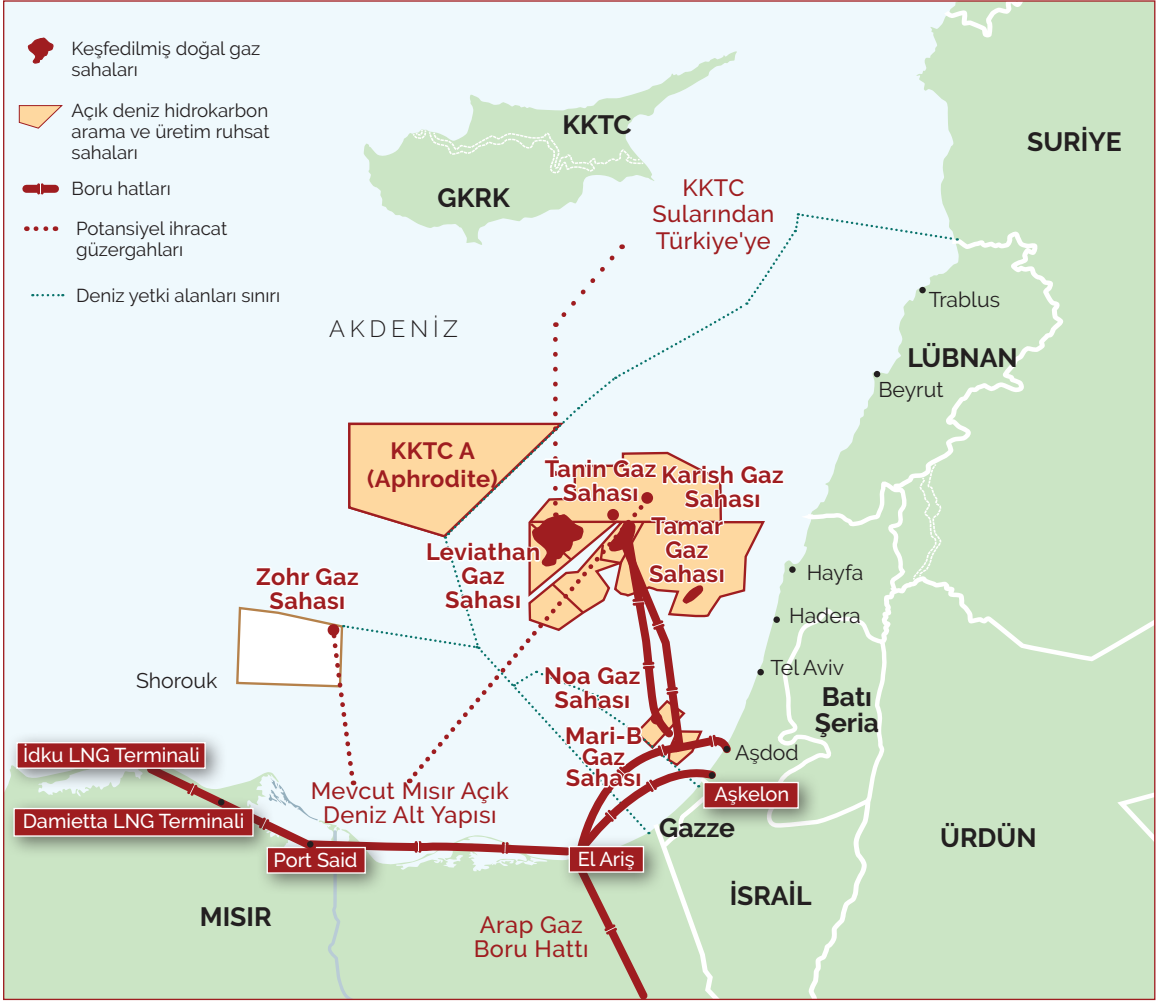
36 Amichai Stein, "Israel to Europe gas pipeline idea back on table," *Yahoo Finance*, 6 Kasım 2025.

37 "Egypt announces new gas discovery in Western Desert," *Asharq Al-Awsat*, 8 Kasım 2025.

38 Wil Crisp, "Dana Gas makes onshore gas discovery in Egypt," *MEED*, 12 Aralık 2025.

39 BATNA'nın güçlendirilmesi, tarafların müzakere gücünü artırmaktadır. Zira bu durum, tarafların müzakerelerin başarısız olması hâlinde başvurabileceği inandırıcı ve uygulanabilir alternatiflere sahip olduğunu karşı tarafa göstermektedir.

40 "Egypt announces new gas discovery in Western Desert," *Asharq Al-Awsat*, 8 Kasım 2025.

Kaynak: ORSAM Kuzey ve Doğu Afrika Çalışmaları Koordinatörlüğü'nün açık kaynak araştırmalarına dayanmaktadır.

hattı görünümü oluştursa da İsrail'in Leviathan üretimini uzun vadede ölçekli biçimde absorbe edebilecek alternatif bir alıcısı bulunmamaktadır. Bu nedenle güçlü BATNA'ların performansı stratejik bir araç hâline gelmektedir; zira taraflar bu alternatifleri gerçekten var olduğu için değil algının bizzat kaldıraç işlevi gördüğü için kullanmaktadır. Dolayısıyla BATNA'ların şişirilmesi yanlış algıları derinleştirmekte ve pazarlık tuzağını sıkılaştırmaktadır.

Söz konusu gerçek dışı seçenekler ortamında her iki devlet de kendilerini tamamen aşamayacakları yapısal paradoksların içinde bulmaktadır. Mısır, fazla ithalatın stratejik özerk-

liği zayıflattığı, az ithalatın ise enerji merkezi olma iddiasını baltaladığı bir ikilemin içindedir. Bu durum Mısır'ı bağımlılığı ortadan kaldırmak yerine yalnızca çeşitlendirebileceği bir gerçekliğe hapsetmektedir. İsrail benzer bir paradoksla karşı karşıyadır. Uzun vadeli ihracat stratejisi Mısır'a bağlıdır; buna karşın iç baskılar, görünür kırılmalıklara rağmen güç projeksiyonunu sürdürmeye zorlamaktadır.

ABD Enerji Bakanı'nın ziyaretinin iptal edilmesi, İsrail'in manevra alanının gerçekte ne kadar dar olduğunu ortaya koymuştur. Cohen tutumunu ulusal çıkarla gerekçelendirmiş olsa da olay; iç tüketici baskıları, Vaşington'daki bek-

lentiler ve anlaşmayı bölgesel enerji düzeninin temel unsuru olarak gören Chevron'un taleplerini açığa çıkarmıştır. İsrail, ABD'nin baskısına kamuoyu önünde direnerek özerklik sinyali vermeye çalışmış olsa da söz konusu ziyaretin iptal edilmesi ülkenin manevra alanının gerçekte ne kadar sınırlı olduğunu bir kez daha göstermiştir. Bu sınırlılık aynı zamanda Chevron'un İsrail enerji sektöründeki hâkim konumuyla bağlantılıdır; zira şirket, Leviathan sahasının ana işletmecisi olmanın yanı sıra Tamar'da da kayda değer bir paya sahiptir ve bu durum her iki saha üzerinde de önemli bir etki kapasitesi oluşturmuştur. Maliye Bakanlığının Bütçe Dairesi tarafından hazırlanarak Enerji Bakanlığı ve diğer ilgili kurumlara iletilen değerlendirme notu da Chevron'un bu mülkiyet kesişimlerinin yerel gaz piyasasında yüksek bir yoğunlaşma oluşturarak fiyat istikrarı, enerji güvenliği ve ekonominin uzun vadeli rekabetçiliği açısından risk teşkil ettiğini ortaya koymuştur.⁴¹ Chevron özel bir şirket olsa da Ortadoğu ve Doğu Akdeniz enerji alanlarındaki Amerikan stratejik çıkarlarıyla uyumlu hareket etmektedir. Vaşington'a ve sahadaki temel şirketine meydan okumak, İsrail'in hareket alanını daha da daraltma riski taşımaktadır. İsrail, iç tüketicileri memnun etmek, ABD ile ilişkileri sürdürmek ve Mısır'ı birincil alıcı olarak korumak zorundadır. Bu durum, İsrail'in kamuya dönük sinyallerinin ima ettiğinden çok daha az gerçek alternatife sahip olduğu anlamına gelmektedir.

Buna ek olarak anlaşmanın yalnızca fiyatlama sorunları nedeniyle askıya alındığı yönündeki ilk izlenime rağmen İsraili yetkililerin imza sürecinden önce korunması gerektiğini ileri sürdükleri muğlak "güvenlik çıkarlarını" da gündemde tuttıkları görülmektedir. Bakan Eli Cohen, bu güvenlik kaygılarının içeriğine ilişkin ayrıntıları özellikle açıklamaktan kaçınmış ve söz konusu işlemin "yalnızca bir satış olmadığı," aynı zamanda siyasi ve güvenlik boyutları

taşıdığı yönünde net bir çerçeve çizmiştir. Bu değerlendirmelerin somut mahiyeti kamuya açık olmamakla birlikte, çeşitli açık kaynak raporları, İsrail'in tereddütlerinin Gazze bağlamındaki gerilimler, sınır güvenliği ve Sina'nın belirli kesimlerindeki Mısır askerî konuşlanmalarına ilişkin farklı yorumlar gibi daha geniş ölçekli meselelere temas edebileceğine işaret etmektedir. İsrail, bilgiyi kısmen saklayarak müzakere alanını genişletmekte, Mısır tarafında hesaplamaları zorlaştıran bir tereddüt oluşturmakta ve doğal gaz anlaşmasını paralel güvenlik dosyalarıyla ilişkilendirme kapasitesini artırmaktadır.

Anlaşma çökerse iki tarafın da maliyet üstleneceği açıktır ancak zamanlamaya ilişkin asimetri belirgindir. İsrail uzun vadeye yayılan bir stratejik kayıpla karşı karşıyadır; bu da yeniden yapılanma için zaman tanımaktadır. Buna karşılık Mısır, elektrik arz güvenliğini, ihracat kapasitesini ve devlet gelirlerini etkileyen acil bir operasyonel krizle yüzleşecektir. Bu farklı aciliyet düzeyi, pazarlık tuzağını daha da derinleştirmektedir. Mısır, tuzağa düşmekten endişelense de İsrail gazına ihtiyaç duymaktadır. İsrail ise zayıf görünmekten çekinmekte ancak istikrarlı bir alıcıya muhtaçtır. Her iki taraf da kırılganlık göstermenin diğeri tarafından kullanılacağına inanmaktadır. Bu endişeler maddi gerçekliklerden değil, kendi eylemleriyle şiddetlendirdikleri en kötü senaryolardan beslenmektedir.

Karşılıklı şüpheyle tanımlanan bir ortamda, iki taraf da gerilim tırmandırıcı yöntemlere başvurmaktadır. Gecikmeler, kamu açıklamaları, tek taraflı çeşitlendirme adımları, alternatif planlamalar ve kontrollü medya sızıntıları, ilişkiyi koparmak yerine kararlılık sinyali vermeyi hedefleyen maliyetli işaretlerdir. Kaldıraç güçlerini abartarak ve hesaplanmış risk olarak taraflar, "kendini gerçekleştiren kehanet" dinamizmini derinleştirmektedir. İsrail'in gecikmeleri

41 Sharon Wrobel, "Risk of natural gas shortage will push up electricity prices, budget chief warns," *The Times of Israel*, 8 Mayıs 2025.

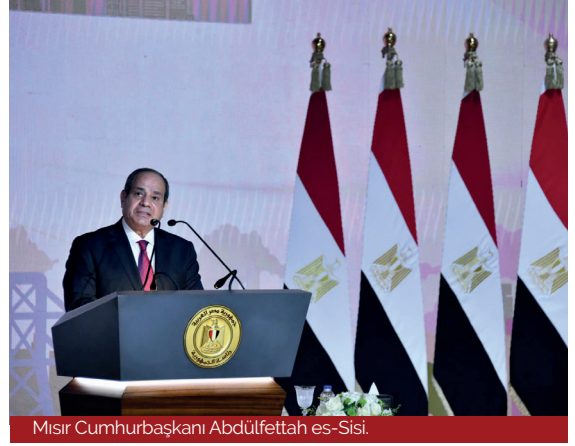
Mısır'ın güvensizliğini artırırken Mısır'ın çeşitlendirme adımları İsrail'in uzun vadeli talebe ilişkin kaygılarını yoğunlaştırmaktadır. Güç gösterisi performansı pazarlık alanını daraltmakta ve her iki tarafın kaçınmaya çalıştığı istikrarsızlığı üretmektedir.

Bu çerçeveden bakıldığında, Mısır-İsrail müzakere süreci, birbirine bağımlı aktörlerin yalnızca maddi kısıtlar yoluyla değil aynı za-

manda oluşturdukları yanılsamalar ve hayata geçirdikleri beklentiler aracılığıyla kendilerini nasıl tuzağa düşürebileceklerini gösteren bir vaka niteliği taşımaktadır. Anlaşma sonuçlansa da sonuçlanmasa da temel mesele sözleşmenin kendisinde değil, her iki devleti yönlendiren yapısal ve algısal tuzaklardadır. Bu dinamikler önümüzdeki yıllarda da iki ülke arasındaki enerji bağımlılığının seyrini belirlemeye devam edecektir.

SONUÇ

Mısır'ın enerji stratejisi hem içeride hem dışarıda iç içe geçmiş bağımlılık döngülerinin baskısı altında şekillenmektedir. İsrail ile 35 milyar dolarlık anlaşma ve rekor düzeyde LNG alımları gibi uzun vadeli doğal gaz ithalat anlaşmalarına yönelerek Kahire, kısa vadede rahatlama vadeden ancak gelecekteki alternatifleri sınırlayan ve kırılganlığı derinleştiren bir yol bağımlılığıyla pandoranın kutusunu açmış olabilir. Bu dengesizliğin en çarpıcı yanı İsrail'in istikrarlı gelir ve artan nüfuz elde etmesine karşın, Kahire'nin yüksek maliyetli LNG ithalatlarının getirdiği mali baskı ve itibar riskini üstlenmesidir.

Dışarıda ise Mısır'ın Etiyopya'nın etkisini sınırlama çabaları, ironik bir şekilde engellemeye çalıştığı senaryoyu hızlandırma riski taşımaktadır. Bu durum, klasik bir Kendini Gerçekleştiren Kehanet *Self-Fulfilling Prophecy* örneğini oluşturmaktadır. Mısır'ın çevreleme sinyali veren önlemleri Addis Ababa'da kuşatılmışlık algısını beslemekte, buna karşılık Etiyopya elektrik ihracatlarını artırmakta, bölgesel ittifaklarını güçlen-

dirmekte ve Kızıldeniz'de deniz erişimini daha kararlı biçimde sürdürmektedir. Nihayetinde, Kahire'nin engellemeye çalıştığı yükseliş bizzat kendi politikalarıyla pekişmektedir. Böylece Mısır, içeride yol bağımlılığına hapsolürken dışarıda kendi kendini gerçekleştiren bir kehanet tarafından zayıflatılan ikili bir açmazla karşı karşıya kalmaktadır.

Bu tabloya, İsrail-Mısır gaz müzakerelerinde ortaya çıkan stratejik müzakere çıkmazı eklendiğinde, Mısır'ın karşı karşıya olduğu yapısal sorunlar daha da belirginleşmektedir. Her iki tarafın da gerçekte sınırlı olan alternatiflerini, olağan dışı derecede güçlü bir BATNA'ya sahipmiş gibi sunması; gecikmeler, kamuya dönük açıklamalar ve sembolik çeşitlendirme adımları yoluyla karşılıklı yanlış sinyaller üretmektedir. Bu süreç hem İsrail'in güvenlik boyutunu belirsiz bırakarak müzakere alanını genişletme stratejisi hem de Mısır'ın yeni keşifleri ön plana çıkararak kırılganlığını perdeleme çabasıyla birlikte değerlendirilmelidir. Dolayısıyla her iki aktör de

Kahire'nin enerji portföyünü çeşitlendirmesi ithal gazı bağımlılığı azaltması ve sıfır toplam rekabet yerine iş birliğine dayalı bölgesel girişimler geliştirmesi elzemdir. Aksi hâlde enerji merkezî olma iddiası ters etki yaratabilir; içeride bağımlılığı artırırken dışarıda rakiplerinin lehine olan bölgesel dönüşümleri hızlandırabilir.

kendi kırılabilirliklerini yönetmeye çalışırken karşı tarafın kırılabilirliklerini olduğundan daha büyük varsaymakta ve böylece müzakere alanını daraltan bir karşılıklı kuşku döngüsü yaratmaktadır. Bununla birlikte bu sonuçlar kaçınılmaz değildir. Mısır, sürdürülebilir bir enerji geleceğini destekleyebilecek stratejik coğrafi konumu, LNG tesisleri ve artan yenilenebilir enerji potansiyeli gibi varlıklara sahiptir. Ancak bu unsurların etkin kullanımı, ciddi bir yeniden planlama gerektirmektedir. Kahire'nin enerji portföyünü çeşitlendirmesi, ithal gazı bağımlılığı azaltması ve sıfır toplam rekabet yerine iş birliğine dayalı bölgesel girişimler geliştirmesi elzemdir. Aksi hâlde enerji merkezî olma iddiası ters etki yaratabilir; içeride bağımlılığı artırırken dışarıda rakiplerinin lehine olan bölgesel dönüşümleri hızlandırabilir.

Genel olarak değerlendirildiğinde Mısır'ın enerji politikalarının seyri "Yol Bağımlılığı" ve "Kendini Gerçekleştiren Kehanet" dinamiklerinin kesişerek çok boyutlu bir stratejik açmaz ürettiğini göstermektedir. İçerde geçmişte alınan kararlar ile uzun vadeli ithalat taahhütlerinin yarattığı kısıtlar, Kahire'nin politika seçeneklerini daraltmakta ve ülkeyi kırılabilir bir bağımlılık döngüsüne hapsedmektedir. Dışarıda ise gerek Doğu Akdeniz'deki rekabet gerek Nil Havzası'ndaki güç mücadelesi bağlamında rakip aktörlerin yükselişini sınırlamaya yönelik girişimler, paradoksal bir biçimde

Mısır'ın engellemeyi hedeflediği dönüşümlerin hızlanmasına zemin hazırlama potansiyeli taşımaktadır. Bu durum, enerji jeopolitiğinin yalnızca maddi kapasiteye ve alt yapı yatırımlarına indirgenemeyeceğini; algıların, verilen mesajların, zamanlamanın ve stratejik davranışın psikolojik boyutlarının en az fiziki unsurlar kadar etkili olduğunu göstermektedir.

Mısır ile İsrail arasındaki müzakerelere çıkmaz ve Mısır ile Etiyopya arasındaki bölgesel rekabet birlikte ele alındığında, geçmiş politika tercihlerinin nasıl kurumsallaşmış güncel kısıtlara dönüştüğü, tehdit algılarının gelecekteki seçenekleri nasıl biçimlendirdiği ve stratejik özerklik arayışının çoğu zaman yeni bağımlılık katmanları ürettiği daha net görülmektedir. Bu nedenle 35 milyar dolarlık doğal gaz anlaşmasının nihai olarak imzalanıp imzalanmaması, meselelerin yalnızca görünen yüzünü oluşturmaktadır. Asıl belirleyici olan, Mısır'ın içerdeki yapısal bağımlılık döngülerini kırabilme kapasitesi ile dışarıda kendini besleyen algısal ve stratejik kısır döngüleri yönetebilme becerisidir. Bu dönüşüm gerçekleşmediği sürece başlangıçta iş birliği niyetiyle kurulan ilişkiler dahi zamanla güvensizlik, yanlış algılama ve aşırı tepki vermeye dayalı yeni kırılabilirlik alanlarına evrilebilir. Dolayısıyla Mısır'ın bölgesel enerji düzenindeki konumunu uzun vadede belirleyecek olan unsur, tek tek anlaşmalar değil, bu yapısal ve algısal kısıtlarla nasıl başa çıkacağıdır.

KAYNAKÇA

- "\$41 bn to Be Invested in Green Hydrogen and Renewable Energy in Egypt over 10 Years.", *Anadolu Ajansı*, 29 Şubat 2024.
- "Egypt Announces New Gas Discovery in Western Desert.", *Asharq Al-Awsat*, 8 Kasım 2025.
- "Egypt Commissioned Middle East's Largest Solar Park (Benban Solar Project)." *Blackridge Research*, 31 Temmuz 2025.
- "Egypt Eyes up to USD 20 bn for Italy-Bound Interconnector amid Rising Regional Competition for Electricity Exports." *Enterprise*, 2 Mayıs 2025.
- "Egypt Makes LNG Supply Deals With Hartree, Vitol, Aramco, Others.", *Bloomberg*, 12 Haziran 2025.
- "Egypt Reaches Agreements to Buy up to 160 Cargoes of LNG.", *Safety4Sea*, 17 Haziran 2025.
- "Egypt Strengthens Its Presence in the Horn of Africa through Alliance with Somalia and Eritrea.", *Atalayar*, 11 Ekim 2024.
- "Egypt's Natural Gas Exports Climb to \$8.4B in 2022.", *Anadolu Ajansı*, 28 Aralık 2022.
- "Egypt–Saudi Arabia Go Ahead with \$1.8B Interconnector.", *Transformers Magazine*, 21 Ağustos 2024.
- "Ethiopia and Djibouti Sign Key Power Link with New 230 kV Transmission Line Agreement.", *Ethiopia Today*, 7 Kasım 2025.
- "Ethiopia and Djibouti Strike Deal on DESSU Corridor Development." *Birr Metrics*, 31 Ağustos 2025.
- "Ethiopia and Rwanda Sign Defense Cooperation Agreement.", *Fana M.C.*, 13 Mart 2025.
- "Ethiopia and Uganda Sign Eight Bilateral Agreements — Three Focused on Aviation Cooperation.", *African Pilot*, 8 Nisan 2025.
- "Ethiopia Powers Up East Africa.", *Youth Energy Summit*, 7 Mayıs 2025.
- "Ethiopia, Djibouti Agree to Combat Anti-Peace Forces along Border.", *Xinhua*, 24 Aralık 2024.
- "Ethiopia, Uganda Agree to Strengthen Defense Industry Cooperation.", *Fana M.C.*, 14 Aralık 2024.
- "EuroAfrica Interconnector Project.", *NS Energy Business*, 21 Ocak 2021.
- "Gregy Interconnector Advances with Key Land Agreement in Egypt." *EnergyPress*, 14 Ağustos 2025.
- "INGL Announces Israel's New Deal to Export Natural Gas to Egypt via Two Billion Shekel Pipeline." *The Jerusalem Post*, 26 Ekim 2025.
- "Israel Set to Approve 'Largest' Gas Supply Deal in Its History to Egypt.", *Euronews*, 19 Ağustos 2025.
- "Israel Stresses It Will Not Sign Gas Deal with Egypt until Security Goals Are Met.", *Egypt Independent*, 4 Kasım 2025.
- "Israel-Egypt Gas Pipeline Deal, Explained." *TRT World*, 4 Kasım 2019.
- "Self-Fulfilling Prophecy." *Oxford Reference*. <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/oi/authority.20110803104247382>
- "Sudan to Trade Oil for Ethiopian Power.", *Ethio Negari*, 7 Mayıs 2025.
- Amichai Stein, "Israel to Europe Gas Pipeline Idea Back on Table.", *Yahoo Finance*, 6 Kasım 2025.

- Chinedu Okafor, "Israel Halts Its Largest Gas Deal with Egypt, Refusing to Bow to U.S. Pressure." *Business Insider Africa*, 4 Kasım 2025.
- Clark Savage, "Egypt's Decline from LNG Exporter to LNG Importer Could Change Global Markets." *Energy News Beat*, 29 Temmuz 2025.
- John Tanner, "Ethio Telecom, Djibouti Telecom Talk New Partnership Opportunities." *Developing Telecoms*, 21 Ekim 2025.
- Kalkidan Yibeltal, "Ethiopia Signs Agreement with Somaliland Paving Way to Sea Access.", *BBC News*, 2 Ocak 2024.
- Lazar Berman, "US Energy Secretary Nixes Visit after Israel Puts Egypt Gas Deal on Hold." *The Times of Israel*, 31 Ekim 2025.
- Paul Pierson, "Increasing Returns, Path Dependence, and the Study of Politics." *American Political Science Review* 94, no. 2 (Haziran 2000): 251–267.
- Robert K. Merton, "The Self-Fulfilling Prophecy." *The Antioch Review* 8, no. 2 (Yaz 1948): 193–210.
- Sharon Wrobel, "Risk of Natural Gas Shortage Will Push Up Electricity Prices, Budget Chief Warns." *The Times of Israel*, 8 Mayıs 2025.
- Wil Crisp, "Dana Gas Makes Onshore Gas Discovery in Egypt.", *MEED*, 12 Aralık 2025.

 www.orsam.org.tr

    [orsamorgtr](https://www.youtube.com/orsamorgtr)